

De la llibreria Catalonia al Palau Nacional

La Festa de les Lletres Catalanes de la Nit de Santa Llúcia arriba a la cinquantesima edició, que se celebrarà al Palau Nacional de Montjuïc el proper 16 de desembre. El periodista Antoni Bassas és l'encarregat de presentar els tretze premis convocats.

S'hi aplegaran 1.300 persones, entre les quals les principals autoritats polítiques i literàries. El crític literari Josep Faulí presentarà un llibre dels cinquanta anys.

El sopar literari de la Nit de Santa Llúcia és una festa itinerant. Cada any se celebra en una localitat catalana diferent. L'any 1997 va ser a Vilanova i La Geltrú.

La nit del 13 de desembre (Santa Llúcia) de 1951, la llibreria Catalonia –aleshores Casa del Libro– es va vestir de cafè literari per lliurar el III Premi Joanot Martorell de novel·la. Van haver d'arraconar les prestatgeries de llibres per fer espai per a la cinquantesima de personalitats literàries que s'hi van aplegar. I tot i que no disposava dels permisos pertinents, l'acte es va celebrar amb relativa normalitat. A porta tancada, amb els altaveus sonant en castellà, en la intimitat, però es va celebrar.

El fundador de la llibreria Catalonia i

de l'editorial Selecta, Josep Maria Cruzet, va ser l'impulsor de la Nit de Santa Llúcia fins que va morir el 1962. Per a la primera edició va convèncer els germans Aymà, organitzadors del Joanot Martorell en la clandestinitat, de compartir el premi per donar-li publicitat i ressò i fer-lo oficial. El jurat es va decantar per lliurar el premi a Josep Pla, per la seva novel·la *El carrer Estret*.

El pedagog i escriptor Joan Triadú va ser un dels assistents a aquella vetllada de 1951: "L'esperit d'aquell primer dia, el caràcter de normalització del

Un bon nombre dels guanyadors del Premi Sant Jordi durant la Nit de Santa Llúcia de 1984. Entre d'altres, M. Aurelia Capmany, Pere Calders, Josep M. Espinas o Vicenc Villatoro.

català i de la literatura catalana, encara continua viu. Primer va ser un esperit de nou renéixer, després de resistència, passat el franquisme, de consolidació, i ara, d'obertura màxima a Europa, on els llibres en català es tradueixen més que mai".

L'any 1961, l'associació promotora de la cultura catalana Òmnium Cultural es va fer càrrec dels premis. "Va ser un pas important perquè es va traçar un pont que va unir tres línies:

els exiliats, els més legals –posa com a exemple Cruzet– i els empresaris d'Òmnium, i tots defensaven la cultura i la llengua catalanes".

Un altre pas important va ser la creació, l'any 1960, del Premi Sant Jordi de novel·la, que va substituir el Joanot Martorell per competir amb els premis de novel·la en castellà a Catalunya (el Nadal i el Ciutat de Barcelona). El Sant Jordi s'ha convertit en el guardó més prestigiós de novel·la en català i el

segon més ben remunerat després del Ramon Llull. Enguany se'n convoca la quarantena edició i el nom del guanyador s'inscriurà al costat d'altres il·lustres com Pere Calders, Mercè Rodoreda, M. Aurèlia Capmany o Baltasar Porcel.

L'elecció del Palau Nacional per a celebrar les noces d'or no és fruit de l'atzar. És un escenari simbòlic. L'hivern de 1975 s'hi van aplegar 4.000 catalans vinguts d'arreu, eufòrics per la fi del franquisme. Va ser la Festa més multitudinària de totes. Era una nit freda, caldejada per les estufes de propà instal·lades al costat de les taules, per l'homenatge a Pau Casals, pel "Cant de la Senyera", pel recordatori a Cruzet, pel lliurament dels premis als millors aparadors... Es van concedir set premis i Pau Faner es va emportar el Sant Jordi.

Des de la nit íntima d'olor de cafè i pàgines velles de la llibreria Catalonia al sopar multitudinari del proper 16 de desembre del Palau Nacional han plogut 49 anys: la democràcia, la recuperació de les institucions i la llengua catalana, l'Estatut i la Constitució. El president d'Òmnium Cultural, Josep Millàs, considera, però, que continua sent "la mateixa festa resistencial catalanista de l'inici perquè encara no estem on volfem arribar, ni en el terreny de la llegua ni de l'autogovern".

Daniel Postico

Una nit tan necessària com el primer dia

La Nit de Santa Llúcia adquireix, des del seu naixement, un fort caràcter resistencial. Atès que el règim franquista decideix, primer, esborrar del tot el català, i, posteriorment, "només" collar el català, discriminar el català, tant en les expressions escrites –literatura i edició en general, i premsa– com en les orals –ràdio, cinema, teatre– qualsevol gest a favor de la nostra llengua era una acció de combat, una lluita contra el genocidi lingüístic i cultural. L'acció franquista ha triomfat més enllà dels seus dies, perquè encara en patim les conseqüències.

La democràcia ha acabat amb el franquisme polític, però la situació actual de la llengua, en especial l'escrita, és, en gran part, deutora de la acció franquista. Els premis fundats en favor de la literatura castellana, o bé el fet que hi hagi

tants escriptors catalans que escriguin en castellà, i també l'adoració exclusiva o prioritària de molts escriptors, periodistes i mitjans de comunicació per la literatura feta en castellà, és un fenomen que no s'hauria produït, amb la intensitat que ara registra, sense l'acció franquista. Un cas com el d'Andreu Buenafuente, d'expressió oral catalana però de cultura totalment castellanitzada/espanyolitzada, no s'hauria donat si el franquisme no hagués suprimit l'autonomia catalana. La Nit de Santa Llúcia és tan resistencial com el primer dia perquè es produeix en un ambient cultural hostil, contra el català. La Nit de Santa Llúcia és en aquests moments tan necessària com totes les altres nits literàries catalanes existents als Països Catalans. *Lluís Bonada*